

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในปัจจุบันปาล์มน้ำมันถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย และเป็นพืชความหวังของเกษตรกรไทย จากความต้องการใช้น้ำมันปาล์มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของภาคอุตสาหกรรมการผลิตอาหาร เครื่องอุปโภคบริโภค เวชสำอาง และพลังงานทางเลือก ทำให้ราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งเป็นมูลเหตุจูงใจสำคัญที่มีผลทำให้เกษตรกรในหลายพื้นที่ของประเทศไทยนิยมปลูกปาล์มน้ำมัน และขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันกันมากขึ้น แต่ด้วยความมีอยู่อย่างจำกัดของปัจจัยการผลิต (ที่ดิน แรงงาน และเงินทุน) จึงทำให้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเป็นทางเลือกที่มีความเป็นไปได้สำหรับเกษตรกรรายย่อย การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อทำการวิเคราะห์ประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจของการผลิตปาล์มน้ำมันในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยทำการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันจำนวน 150 รายที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มานั้นทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติที่เหมาะสม ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะทำให้ทราบว่า เกษตรกรมีระดับประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจในการผลิตปาล์มน้ำมันเป็นเช่นไร อันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในการเพิ่มประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยที่สำคัญได้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

5.1.1 สภาพทางเศรษฐกิจสังคมของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุค่อนข้างสูง เฉลี่ย 48.35 ปี นับถือศาสนาพุทธ สถานภาพสมรส จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา อาชีพที่สร้างรายได้หลัก คือ การทำสวนปาล์ม น้ำมัน อาชีพที่สร้างรายได้เสริม คือ การทำสวนยางพารา มีรายได้ของครัวเรือนค่อนข้างสูง เฉลี่ย 525,303.33 บาทต่อปี รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย 238,478.67 บาทต่อปี และเงินออมของครัวเรือนเฉลี่ย 71,825.07 บาทต่อปี แหล่งฝากเงินออม คือ ธนาคาร

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นคนในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่มาโดยกำเนิด ไม่ได้ทำสวนปาล์ม น้ำมันตั้งแต่บรรพบุรุษ มีประสบการณ์ในการทำสวนปาล์มน้ำมันค่อนข้างสูง เฉลี่ย 17.71 ปี มีพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันเริ่มแรกเฉลี่ย 15.37 ไร่ ครอบครัวยังเป็นครอบครัวขนาดเล็ก มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.29 คน เป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสหกรณ์ เป็นต้น มีการใช้เงินทุนของตนเองทั้งหมดในการทำสวนปาล์มน้ำมัน และไม่มีการกู้ยืมเงิน

5.1.2 การจัดการการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

วัตถุประสงค์หลักในการทำสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกร คือ เพื่อเป็นอาชีพที่สร้างรายได้หลักของครัวเรือน เกษตรกรทั้งหมดมีที่ดินเป็นของตนเอง ซึ่งมีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 39.30 ไร่ ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 37.48 ไร่ ขนาดพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 29.08 มีแผนที่จะขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน เอกสารสิทธิ์ที่ดิน คือ โฉนด นส.3 และภบท.5 ใช้น้ำฝนจากธรรมชาติในการทำสวนปาล์มน้ำมัน เก็บผลผลิตปาล์มน้ำมันในรูปทะลายและผลปาล์มร่วง โดยมีความถี่ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 1.47 ครั้งต่อเดือน

5.1.3 ระบบการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

รูปแบบของระบบการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่มีทั้งหมด 7 ระบบ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมระบบการผลิตปาล์มน้ำมัน-ยางพารามากที่สุด จำนวน 70 ราย รองลงมาคือระบบการผลิตปาล์มน้ำมันเพียงอย่างเดียว จำนวน 65 ราย และระบบการผลิตปาล์มน้ำมัน-ผัก ระบบการผลิตปาล์มน้ำมัน-ผลไม้ ระบบการผลิตปาล์มน้ำมัน-ยางพารา-ผัก ระบบการผลิตปาล์มน้ำมัน-ยางพารา-ผลไม้ และระบบการผลิตปาล์มน้ำมัน-ยางพารา-ผัก-ผลไม้ในจำนวนเท่ากัน คือ 3 ราย

5.1.4 การซื้อขายผลผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดปาล์มน้ำมันจากโทรทัศน์ ขายผลผลิตปาล์มน้ำมันในรูปทะลายและผลปาล์มร่วงที่ลานเทเอกชน ซึ่งขนส่งผลผลิตปาล์มน้ำมันไปขายยังลานเทโดยการจ้าง ราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันค่อนข้างสูง เฉลี่ย 5.35 บาทต่อกิโลกรัม ระยะทางจากสวนปาล์มน้ำมันถึงลานเทเฉลี่ย 3.50 กิโลเมตร ไม่มีการทำสัญญาซื้อขายผลผลิตปาล์ม น้ำมัน และไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาผลผลิตปาล์มน้ำมัน ปัจจัยที่เกษตรกรส่วนใหญ่คำนึงถึงมากที่สุดในการขายผลผลิตปาล์มน้ำมันให้กับลานเท คือ ความสะดวกในการขนส่ง

หน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือ หรือคำแนะนำในการซื้อขายผลผลิตปาล์มน้ำมัน คือ หน่วยงานราชการ และเกษตรกรส่วนใหญ่มีความพอใจกับราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน

5.1.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรมากที่สุด คือ ปาล์มน้ำมันให้ผลผลิตเร็วกว่ายางพารา รองลงมาคือราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันที่คาดว่าจะขายได้ และรายายางพาราตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่ตัดสินใจทำสวนปาล์มน้ำมันด้วยตนเอง ได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำสวนปาล์มน้ำมันจากเพื่อนเกษตรกร ไม่ได้รับการตรวจเยี่ยมและ/หรือการให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการทำสวนปาล์มน้ำมัน และต้องการความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำสวนปาล์มน้ำมันในเรื่องการใช้พันธุ์มากที่สุด รองลงมาคือการใช้ปุ๋ยและการเตรียมดิน ตามลำดับ เกษตรกรเคยได้รับการช่วยเหลือในการทำสวนปาล์มน้ำมันจากหน่วยงานราชการ และต้องการความช่วยเหลือในเรื่องราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันมากที่สุด รองลงมาคือการควบคุมราคาปุ๋ยเคมี และการจัดหาพันธุ์ปาล์มน้ำมันให้ฟรี ตามลำดับ

เกษตรกรให้ความเห็นว่า นโยบายส่งเสริมการผลิตและการใช้ไบโอดีเซลทำให้ราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มเพิ่มขึ้น มีความเห็นทั้งในแง่บวกและแง่ลบต่อนโยบายส่งเสริมการขายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน ในแง่บวก คือ ช่วยเพิ่มอุปทานน้ำมันปาล์มเพื่อตอบสนองอุปสงค์น้ำมันปาล์มภายในประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และในแง่ลบ คือ ทำให้ราคาปาล์มน้ำมันภายในประเทศลดลง นโยบายราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะทำให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันของประเทศไทยเสียเปรียบเกษตรกรของประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย

5.1.6 ปัญหาในการทำสวนปาล์มน้ำมันและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ในส่วนของปัญหาด้านการผลิต ปัญหายุ่งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือปัญหาพันธุ์ และปัญหาแรงงาน ตามลำดับ ในส่วนของปัญหาด้านการตลาด ปัญหาราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุด รองลงมาคือปัญหาคุณภาพผลผลิต และปัญหาแหล่งรับซื้อ ตามลำดับ เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในด้านการผลิตว่า ควรควบคุมราคาปุ๋ยไม่ให้สูงเกินไปจนกระทบต่อต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมัน และในด้านการตลาดว่า ควรเข้มงวดในการป้องกันการลักลอบนำเข้าน้ำมันปาล์ม เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่ออุปทานและราคาน้ำมันปาล์มภายในประเทศ

5.1.7 ปัจจัยกำหนดรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร

ปัจจัยกำหนดรายได้ของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ตัวแปรระดับการศึกษา และพื้นที่ถือครอง โดยตัวแปรทั้งสองเป็นตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร

5.1.8 ปัจจัยการผลิตปาล์มน้ำมันและประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิตในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

ปัจจัยกำหนดผลผลิตปาล์มน้ำมันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ตัวแปรพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันและแรงงานคนที่ใช้ในการผลิตปาล์ม โดยตัวแปรทั้งสองมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อผลผลิตปาล์มน้ำมัน ซึ่งการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรอยู่ในระยะผลตอบแทนต่อขนาดการผลิตลดลง เกษตรกรมีการใช้พื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันและแรงงานคนในระดับต่ำกว่าระดับที่เหมาะสม ในขณะที่การใช้ปุ๋ยเคมีสูงกว่าระดับที่เหมาะสม ดังนั้นเกษตรกรจึงควรเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันและแรงงานคน และลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตปาล์มน้ำมัน จึงจะทำให้เกษตรกรได้รับกำไรสูงสุด

5.1.9 ประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจและปัจจัยกำหนดประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

เกษตรกรมีประสิทธิภาพเชิงเทคนิคในการผลิตปาล์มน้ำมันอยู่ในช่วงร้อยละ 88-99 และมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 98 ในส่วนของประสิทธิภาพเชิงราคาของการผลิตปาล์มน้ำมันอยู่ในช่วงร้อยละ 79-99 และมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 97 สำหรับประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจของการผลิตปาล์มน้ำมันอยู่ในช่วงร้อยละ 78-99 และมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 95 ปัจจัยกำหนดประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกร การรวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาของเกษตรกร การเยี่ยมชมของนักวิชาการและ/หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ ระบบการผลิตปาล์มน้ำมัน และแหล่งที่มาของกล้าปาล์มน้ำมัน

5.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยจำแนกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน รวมทั้งองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจของการผลิตปาล์มน้ำมัน ดังนี้

(1) ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

(1.1) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำสวนปาล์มน้ำมันจากเพื่อนเกษตรกร ดังนั้นเกษตรกรควรสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง กล่าวคือ ในแนวนอนระหว่างเกษตรกรด้วยกัน ส่วนแนวตั้งระหว่างเกษตรกร ลานเท โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม หน่วยงานราชการ และสถาบันการศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความคิดเห็น ประสบการณ์ และวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการทำสวนปาล์มน้ำมัน นอกจากนี้เกษตรกรควรปรับตัวและเรียนรู้ระบบสารสนเทศให้มากขึ้น เนื่องจากในยุคเศรษฐกิจบนพื้นฐานความรู้ (knowledge-based economy) ข้อมูลเป็นส่วนสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจและวางแผนการผลิต เพื่อให้ธุรกิจอยู่รอด โดยเฉพาะข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความทันสมัย

(1.2) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีแผนขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน ดังนั้นเกษตรกรในกลุ่มดังกล่าวควรคำนึงถึงผลกระทบของการขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเกษตรกรบางรายได้ขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันหรือเพิ่มที่ทำกินเข้าไปในเขตป่าที่มีลักษณะเป็นที่สาธารณะที่ควบคุมด้วยกลไกของรัฐ หรือไม่มีเงื่อนไข เพราะคิดว่า เป็นการช่วยลดต้นทุนจากการซื้อ หรือเช่าที่ดิน ซึ่งส่งผลทำให้ทรัพยากรป่าไม้ลดลง และก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา

(1.3) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาปุ๋ยเป็นปัญหาที่เกษตรกรให้ความสำคัญมากที่สุด ดังนั้นเกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองราคา และการจัดซื้อปุ๋ยควรติดต่อซื้อจากผู้ผลิตปุ๋ยโดยตรง เพื่อลดขั้นตอนทางการตลาด ซึ่งจะทำให้เกษตรกรประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยมากขึ้น ทั้งนี้เกษตรกรควรชำระค่าปุ๋ยเป็นเงินสด เพื่อใช้เป็นเงื่อนไขในการต่อรองราคา และควรมีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตปุ๋ยใช้เองจากวัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่ ซึ่งจะเป็อีกทางเลือกหนึ่งในการแก้ไขปัญหาปุ๋ยมีราคาแพงและปุ๋ยปลอม รวมถึงเป็นการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังช่วยลดความเสี่ยงต่อสุขภาพที่เกิดจากการใช้สารเคมี

(1.4) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาที่มีอิทธิพลทำให้รายได้ของครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น และเกษตรกรส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการทำสวนปาล์มน้ำมัน ดังนั้นเกษตรกรควรพัฒนาตนเองให้ก้าวทันโลก โดยการเข้าร่วมอบรม/ประชุม/สัมมนา การขอคำแนะนำจากนักวิชาการของหน่วยงานราชการและ/หรือสถาบันการศึกษา และการศึกษาดูงานจากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการทำสวนปาล์มน้ำมัน

(1.5) ผลการวิจัยพบว่า การผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรมีการใช้พื้นที่เพาะปลูกปาล์ม น้ำมันและแรงงานต่ำกว่าระดับที่เหมาะสม ดังนั้นเกษตรกรจึงควรเพิ่มการใช้พื้นที่เพาะปลูกปาล์ม น้ำมันและแรงงานคน (หากกระทำได้) เพื่อให้ได้ประโยชน์จากการประหยัดจากขนาด และทำให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผลตอบแทนในรูปตัวเงินที่เกษตรกรได้รับเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยในส่วนของแรงงานอาจเน้นการใช้แรงงานในครัวเรือนให้มากขึ้น เพื่อลดต้นทุนผันแปรในการผลิตที่เป็นเงินสดลง แต่หากมีความจำเป็นต้องจ้างแรงงานจากภายนอกควรให้ค่าจ้างตามผลิตภาพของแรงงาน (อัตราส่วนปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันต่อจำนวนแรงงาน) หรือตามปริมาณ และคุณภาพของผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เก็บเกี่ยวได้ในแต่ละครั้ง ในขณะที่เดียวกันการผลิตปาล์ม น้ำมันของเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมีสูงกว่าระดับที่เหมาะสม ดังนั้นเกษตรกรจึงควรลดปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใช้ในการผลิตปาล์มน้ำมันลง ในกรณีที่เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยชีวภาพ ซึ่งเป็นปุ๋ยที่ได้จากการนำจุลินทรีย์ที่มีชีวิตมาใช้ในการปรับปรุงดินทางกายภาพ ชีวภาพ และเคมี ทำให้ดินมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และมีธาตุอาหารเพิ่มขึ้น เกษตรกรควรพิจารณาและทำความเข้าใจอย่าง ต่อเนื่องถึงชนิดและกลไกการทำงานของจุลินทรีย์ก่อนที่จะใช้ เนื่องจากจุลินทรีย์มีหลายชนิด ซึ่งแต่ละชนิดมีความสามารถที่แตกต่างกัน โดยเกษตรกรควรปรึกษานักวิชาการเกษตร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ ครบถ้วน และสามารถใส่ปุ๋ยชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(1.6) ผลการวิจัยพบว่า ที่ดินเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อผลผลิตปาล์มน้ำมัน (พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณได้) แสดงว่า การเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมันสามารถกระทำ ได้ทันทีโดยการเพิ่มการใช้ที่ดิน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการใช้เทคโนโลยีที่ผ่านมาเป็นการเน้นการใช้ ที่ดินเป็นหลัก โดยขาดการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมันในด้านอื่น ๆ เช่น พันธุ์ ปาล์มน้ำมัน ลินค้ำทุน เป็นต้น ดังนั้นเกษตรกรควรปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตปาล์ม น้ำมัน อาทิเช่น ระบบน้ำ การคลุมดิน การจัดการดินและปุ๋ย เพื่อยกระดับเทคโนโลยีการผลิตปาล์ม น้ำมันในปัจจุบันให้ดียิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับการยกระดับประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมันของ เกษตรกร

(2) ข้อเสนอแนะต่อองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2.1) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน เพื่อใช้จ่ายในสวนปาล์มน้ำมัน ดังนั้นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมส่งเสริมสหกรณ์ควรให้ความสำคัญในการจัดหาแหล่งสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำที่มีระยะเวลาปานกลางขึ้นไป (5-15 ปี) แก่เกษตรกรรายย่อย โดยมีวงเงินกู้จำนวนเพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร และให้มีระยะปลอดหนี้อย่างน้อย 3 ปี (ช่วงที่ปาล์มน้ำมันยังไม่ให้ผลผลิต) ให้แก่เกษตรกร ระยะเวลาในการผ่อนชำระหนี้ต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับรายได้ที่เกษตรกรได้รับจากการขายผลผลิตปาล์มน้ำมัน เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร และให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรพิจารณาหลักทรัพย์ค้ำประกันสินเชื่อ โดยใช้หนังสือค.3 แทนหนังสือเอกสารสิทธิ์และโฉนดที่ดินได้ เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกนิคมซึ่งไม่มีหนังสือเอกสารสิทธิ์สามารถรับบริการสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้

(2.2) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรบางรายยังไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ดังนั้นกรมที่ดินจึงควรทำการตรวจสอบสิทธิการครอบครองที่ดินและจัดทำฐานข้อมูล เพื่อดำเนินการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินตามสิทธิของกฎหมายที่เกษตรกรต้องได้รับ รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร กลุ่ม/องค์การเกษตรกรในการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืนบนแนวคิดที่คำนึงถึงต้นทุนทางสังคม และพัฒนากลไกความร่วมมือในการทำงานระหว่างกลุ่มเกษตรกรกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการที่ดิน

(2.3) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดปาล์มน้ำมันจากโทรทัศน์มากที่สุด ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ หรือแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดปาล์มน้ำมันผ่านทางโทรทัศน์จึงเป็นวิธีการที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด และสามารถเข้าถึงเกษตรกรได้มากที่สุด เมื่อเทียบกับช่องทาง หรือสื่ออื่น โดยนำเสนอในลักษณะข่าว หรือรายการวิเคราะห์ข่าว เพราะมีความน่าเชื่อถือ และมีข้อมูลที่ชัดเจน เข้าใจง่าย หรือในรูปแบบรายการสารคดีที่เป็นเรื่องราวขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้เกษตรกรเข้าใจได้ง่าย เนื่องจากเห็นภาพชัดเจน และต้องใช้ภาษาท้องถิ่นหรือภาษาที่เข้าใจได้ โดยเลือกเวลาการออกอากาศที่เหมาะสม คือ ในช่วงเย็นเป็นต้นไป ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เกษตรกรว่างจากการทำกิจกรรมในสวนปาล์มน้ำมัน และมีความสะดวกที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ

(2.4) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาผลผลิตปาล์มน้ำมัน ดังนั้นกรมส่งเสริมสหกรณ์และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ควรร่วมมือกันในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในพื้นที่เดียวกัน หรือพื้นที่ใกล้เคียงกันในลักษณะคลัสเตอร์

เพื่อร่วมกันขายและทำการตลาดผลผลิตปาล์มน้ำมันร่วมกัน ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการดำเนินการด้านการตลาดและการขนส่ง รวมถึงช่วยเพิ่มอำนาจการต่อรองราคากับลานเท และมีอำนาจต่อรองในการซื้อปัจจัยการผลิต ทำให้สามารถซื้อปัจจัยการผลิตได้ในราคาที่ถูกลง นอกจากนี้กลุ่มยังสามารถช่วยจัดหาสินเชื่อให้แก่สมาชิกในกลุ่ม และเป็นตัวกลางในการขอรับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ ทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและด้านงบประมาณ รวมถึงก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและ/หรือการปรึกษาหารือถึงสภาพปัญหาในการผลิตปาล์มน้ำมัน การตลาดปาล์มน้ำมัน และแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยพบว่า การรวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันมีอิทธิพลทำให้ประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรลดลง ดังนั้นหน่วยงานดังกล่าวข้างต้นต้องเข้าไปดูแลและจัดการปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นภายในกลุ่ม รวมถึงสร้างความตระหนักถึงประโยชน์ของการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตปาล์มน้ำมันที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของลานเท ซึ่งจะทำให้ราคารับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรได้รับสูงขึ้น

(2.5) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือในเรื่องราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันมากที่สุด จากแนวคิดของสำนักเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่ว่า ระบบตลาดและกลไกราคาเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรและการกระจายการผลิต โดยอิทธิพลของการแข่งขันและพื้นฐานของการเป็นมนุษย์เศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจจะเกิดขึ้น และระบบตลาดมีแนวโน้มเข้าสู่ภาวะสมดุลตลอดเวลา ซึ่งบทบาทของรัฐในการจัดสรรทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจมีจำกัด และการค้าเสรีและการแข่งขันอย่างเต็มที่ที่เป็นสิ่งที่ต้องสนับสนุนและจรรโลงให้เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นการแทรกแซงราคาปาล์มน้ำมันเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ เนื่องจากเป็นการบิดเบือนกลไกตลาด ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมา 2 ประการ คือ เกษตรกรไม่ยอมรับราคาที่ตกต่ำตามกลไกตลาด และเพิ่มการผลิตสวนทางกลไกตลาดที่แท้จริง และปัญหาอุปสงค์เทียมที่รัฐสร้างขึ้นเพื่อรองรับอุปทานส่วนเกินจะทำลายกลไกตลาดในปีถัดไป ซึ่งในระยะยาวปัญหาเหล่านี้จะส่งผลให้ระดับราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรขายได้ลดลง และเป็นผลให้เกษตรกรได้รับสวัสดิการลดลง อาจกล่าวได้ว่า การแทรกแซงราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันของรัฐไม่เป็นการเพิ่มสวัสดิการให้แก่เกษตรกรได้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นรัฐควรปล่อยให้ตลาดปาล์มน้ำมันดำเนินไปตามกลไกตลาด เพื่อให้เกษตรกรยอมรับความจริงกับราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันตามกลไกตลาด เพราะการแทรกแซงราคาจะส่งผลทำให้เกิดผลผลิตส่วนเกิน

รัฐควรใช้มาตรการจ่ายเงินชดเชยส่วนต่างราคา (deficiency payment) ซึ่งจะเป็นหลักประกันว่า เกษตรกรจะขายผลผลิตได้ในราคาที่กำหนด หรือราคาเป้าหมาย (target price) โดยรัฐไม่ต้องรับซื้อ หรือรับจำนำ เพียงแต่จ่ายเงินชดเชยให้เท่ากับส่วนต่างของราคาเป้าหมาย และราคาตลาด (market price) กล่าวคือ ในกรณีที่ราคาตลาดสูงกว่าราคาเป้าหมาย รัฐไม่ต้องดำเนินการอะไร แต่ถ้าราคาตลาดต่ำกว่าราคาเป้าหมาย รัฐต้องจ่ายเงินชดเชยให้แก่เกษตรกร โดยการคำนวณรายได้ต่อไร่ที่ทำให้เกษตรกรคุ้มทุน ซึ่งช่วยให้เกษตรกรได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย และรัฐไม่มีภาระในกระบวนการรับซื้อ ตรวจสอบคุณภาพ และเก็บรักษาผลผลิต ทั้งนี้รัฐควรเตรียมความพร้อมโดยการจัดทำระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับทะเบียนเกษตรกรและบัตรประจำตัวเกษตรกรให้มีความถูกต้องและครบถ้วน

(2.6) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรไม่มีความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเท่าที่ควร ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรควรสอดแทรกประเด็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในการอบรม เพื่อให้เกษตรกรรับรู้และเข้าใจถึงผลกระทบของการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อการผลิตปาล์มน้ำมันในประเทศไทย ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

(2.7) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาปุ๋ยเป็นปัญหาที่เกษตรกรให้ความสำคัญมากที่สุด ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรควรเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารสกัดชีวภาพทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีแก่เกษตรกร เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันจากการใช้ปัจจัยการผลิตที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้การใส่ปุ๋ยที่ดีและถูกต้อง ต้องมีข้อมูลพื้นฐาน อันได้แก่ ผลการวิเคราะห์ดิน เช่น ค่าความเป็นกรด-ด่างของดิน ความเค็มของดิน ปริมาณอินทรีย์วัตถุเป็นต้น ผลการวิเคราะห์พืช เช่น ปริมาณความต้องการน้ำและธาตุอาหาร ลักษณะใบ เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การกำหนดปริมาณและสูตรปุ๋ยที่เหมาะสมแก่ต้นปาล์มน้ำมันและสภาพดิน

(2.8) ผลการวิจัยพบว่า ราคารับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมันเป็นปัญหาที่เกษตรกรให้ความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือปัญหาคุณภาพผลผลิต และแหล่งรับซื้อ ดังนั้นสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติควรมีการกำหนดชั้นคุณภาพของผลผลิตปาล์มน้ำมันอย่างเป็นทางการ รวมถึงการกำหนดราคารับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมันในแต่ละชั้นคุณภาพที่เป็นธรรมแก่เกษตรกร โดยคำนึงถึงต้นทุนส่วนเพิ่มที่เกิดขึ้นจากการผลิตปาล์มน้ำมันให้มีคุณภาพ ตลอดจนการส่งเสริมให้มีการคัดคุณภาพและจัดชั้นคุณภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดตั้งแต่จุดรับซื้อในท้องถิ่น อาทิเช่น การใช้เครื่องวิเคราะห์คุณภาพปาล์มน้ำมันด้วยเทคนิค NIR (near infrared) ซึ่งมีความแม่นยำและสามารถทดแทนวิธีการวิเคราะห์แบบดั้งเดิม (ด้วยสายตา) ได้ (ธฤตฤทธิ ฤทธิธรม, 2556) เพื่อเพิ่มโอกาสการซื้อขายผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เป็นธรรม ซึ่งจะช่วยให้

เกษตรกรขายผลผลิตปาล์มน้ำมันได้ในราคาที่ยุติธรรม และเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรมีความพยายามและความกระตือรือร้นในการปรับปรุงการผลิตปาล์มน้ำมันให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การเลือกใช้ปาล์มน้ำมันพันธุ์ดีมาปลูก การเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันอย่างมีคุณภาพ เป็นต้น นอกจากนี้หน่วยงานราชการควรส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาสำรวจเครื่องชั่งน้ำหนักของลานเทอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความมั่นใจในความเที่ยงตรงของตาชั่งลานเทให้แก่เกษตรกร

(2.9) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาที่มีอิทธิพลทำให้รายได้ของครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น และเกษตรกรส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการทำสวนปาล์มน้ำมัน ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรควรร่วมมือกับกรมวิชาการเกษตรในการให้การศึกษาระยะสั้นแก่เกษตรกรโดยผ่านเกษตรตำบล เพราะเกษตรกรตำบลอยู่ใกล้ชิดเกษตรกรมากที่สุด อาทิเช่น การจัดอบรมทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและ/หรือการให้คำแนะนำแก่เกษตรกรเกี่ยวกับการใช้พันธุ์ การใส่ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการดิน โรคและศัตรูของปาล์มน้ำมัน การจัดการศัตรูพืช ทั้งนี้ควรทำสื่อประกอบ เช่น เอกสาร คู่มือ แผ่นพับ วิซีดี เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรทำความเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

(2.10) ผลการวิจัยพบว่า การเยี่ยมชมของนักวิชาการและ/หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการที่มีอิทธิพลทำให้ประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรเพิ่มขึ้น ดังนั้นหน่วยงานราชการควรจัดสรรนักวิชาการและ/หรือเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ หรือเชี่ยวชาญด้านการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน ไปช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ/คำปรึกษา ถ่ายทอด/แพร่กระจายเทคโนโลยีแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

(2.11) ผลการวิจัยพบว่า แหล่งที่มาของกล้าปาล์มน้ำมันที่มีอิทธิพลทำให้ประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรเพิ่มขึ้น ดังนั้นกรมวิชาการเกษตร ศูนย์วิจัยปาล์ม น้ำมัน และสถาบันการศึกษาควรร่วมมือกันในการวิจัยและปรับปรุงพันธุ์ปาล์มน้ำมัน เพื่อให้ได้พันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ให้ผลผลิตสูงและเร็วขึ้น มีความต้านทานโรคและศัตรูพืช สามารถปรับตัวได้ดีในสภาพแวดล้อมที่แห้งแล้ง หรือไม่เหมาะสม และมีราคาถูก

(2.12) ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจของเกษตรกรที่มีระบบการผลิตปาล์มน้ำมันร่วมกับพืชชนิดอื่นสูงกว่าเกษตรกรที่มีระบบการผลิตปาล์มน้ำมันเพียงชนิดเดียว ดังนั้นเกษตรกรควรติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ เพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการปลูกปาล์มน้ำมันและพืชชนิดอื่น รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร อาทิเช่น สำนักงานเกษตรจังหวัดกระบี่ สำนักงานเกษตรอำเภออ่าวลึกควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการกระจายชนิดของผลผลิต (diversification) เพื่อกระจายความเสี่ยงด้านรายได้ในช่วงที่ราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันตกต่ำ โดยดำเนินการเร่งรัดการสร้างกิจกรรมเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และ

ส่งเสริมการออมในครัวเรือนเกษตรกร ให้เกษตรกรจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีรายได้ตลอดปี อาทิเช่น การเน้นความหลากหลายของพืชที่ปลูกในสวนปาล์มน้ำมัน หรือการส่งเสริมการผลิตแบบไร่นาสวนผสม หรือการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชแซมปาล์ม น้ำมัน หรือพืชร่วมปาล์มน้ำมัน เช่น มังคุด ลองกอง เป็นต้น ในสวนปาล์มน้ำมันที่ให้ผลผลิตแล้ว ตลอดจนการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น ยางพารา ไม้ผล เป็นต้น ควบคู่กับการปลูกปาล์มน้ำมัน เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน การปลูกพืชหมุนเวียนแซมในสวนปาล์มน้ำมัน ที่ยังไม่ให้ผลผลิต (1-3 ปี) เช่น สับปะรด ถั่วลิสง ข้าวโพดหวาน พริก เป็นต้น ซึ่งพืชเหล่านี้ ทำให้ผลผลิตทะลายปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับพืชคลุมดิน และไม่มีผลกระทบต่ออายุเติบโตของปาล์มน้ำมัน นอกจากนี้พืชหมุนเวียนแซมบางชนิด อาทิเช่น มันเทศ สามารถลดความเสี่ยงด้านผลผลิตโดยการควบคุมวัชพืชได้ดี อย่างไรก็ตามการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชหลายชนิดนั้นจะต้องทำความเข้าใจกับเกษตรกรให้ชัดเจนว่า วิธีการดังกล่าวอาจทำให้รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรลดลงได้เช่นกัน และการปลูกพืชชนิดใด ๆ ต้องมีความสอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกร พื้นที่ และความต้องการของตลาด

(2.13) กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรส่งเสริมการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน เพื่อจัดทำฐานข้อมูลการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร เช่น พื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน ต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมัน เป็นต้น และสามารถคาดการณ์ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในอนาคตได้อย่างถูกต้องมากขึ้น รวมถึงทำให้ภาครัฐสามารถให้ความช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันแก่เกษตรกร โดยภาครัฐควรจูงใจด้วยการสนับสนุนเงินทุน หรือปัจจัยการผลิต เพื่อให้เกษตรกรเต็มใจขึ้นทะเบียนมากขึ้น

5.2.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

(1) ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ/หรือการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

(2) ปัจจุบันมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (roundtable for sustainable palm oil หรือ RSPO) กำลังได้รับการผลักดัน เพื่อนำไปสู่การผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน ดังนั้นจึงควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความพร้อมและการปรับตัวของเกษตรกรเพื่อเข้าสู่มาตรฐานดังกล่าว